

Josip Biškup

SOCIOLOŠKI
I DRUGI UZROCI
PROPASTI SOCIJALIZMA
I TZV. MARKSIZMA

Dr. Josip Biškup

SOCIOLOŠKI
I DRUGI UZROCI
PROPASTI SOCIJALIZMA
I TZV. MARKSIZMA

ISBN 86-7003-003-9

TUTIZ LEXICA

ZAGREB, 1993.

UZ DRUGO DOPUNJENO I PROŠIRENO IZDANJE

Budući da su se uvjeti za objavljivanje ovakvog djela znatno (kratizirali) u odnosu na vrijeme kad je tiskano njegovo prvo izdanje (1987.), dopunili smo drugo izdanje konkretnom sociološkom analizom uzroka propasti socijalizma.

Prvo izdanje objavio je "Zrinski" iz Čakovca i nosilo je i naslov "Kontroverzije oko Engelsa", a namjera mu je bila dokazati da marksizam mit i utopija. U ono vrijeme to nije bilo lako, pa je načinio imanentnu kritiku i analizu marksizma i dokazao njegove slabosti. Polazni stav u knjizi bio je da marksizam, a još manje komunizam, nije "stvorio" Marx nego njegovi sljedbenici koji su od njegova Marxa načinili mit. Prema tome i sam naziv "marksizam" netočan je i sam Marx rekao da on nije marksista, to više što on nije napisao glavno marksističko djelo "Kapital", što je dokazano u ovoj knjizi.

Knjiga je tada bila dočekašana šutnjom, a sada može poslužiti nepobitan dokaz kontradikcija i netočnosti u marksizmu i oko njega.

U ovom dopunjenom i ponešto izmijenjenom izdanju autor iznosi glavne uzroke propasti socijalizma, dokazujući da je socijalizam morao propasti jer nije imao realno uporište u marksističko-boljševičkoj teoriji, a još manje u praksi.

Iznoseći petnaestak faktora, koji su prouzročili propast teorije komunizma, autor zaključuje da je marksizam utopija koju treba odbaciti uz bok ostalim socijal-utopističkim teorijama i kao svaka utopija ne može biti realizirana.

Budući da su u knjizi izneseni brojni teorijski i praktični argumenti to multidisciplinarno, koji dokazuju neodrživost "znanstvenog" marksizma, a i komunizma kao svjetskog procesa, pisac se nada da će ih zanimati svakog čitatelja. Naime, on smatra da se ne možemo boriti protiv nečega što se temeljito ne pozna. Ignoriranje nije dovoljno.

Autor

PROLEGOMENA

IMPOSTACIJA PROBLEMA

Dinosaurius socijalizma je lipsao. Ili možda nije? Možda je lipsao samo u Europi! Ili, možda je samo zaspao da bi se probudio u neko za njega bolje vrijeme? Možda je propao zato što njegov golemi organizam nema dovoljno "hrane"? Ili je zalutao iz prošlog vremena pa mu naše doba naglih tehnoloških revolucija nije povoljno. Ili je došao prerano? Možda on i nije dinosaurius nego feniks?

Hoće li socijalizam na cijelom svijetu nestati?

Sve to iziskuje podosta razmišljanja, hipoteza, istraživanja. Ova knjiga ima za cilj da problem postavi, obrazloži i potakne na razmišljanje.

Polazimo od premise da niti teorija ni praksa marksizma nisu bile adekvatne i da su obilovale brojnim pogreškama. Naime, ako praksa potvrđuje ili obara teoriju, onda je sadašnja praksa potvrdila da teorija, tj. teorija marksizma, nije bila adekvatna, pa je socijalizam morao propasti, a komunizam se i nije mogao uspostaviti.

No, podimo redom!

I. Glavni krivac

Polazna hipoteza u našem razmišljanju mogla bi biti *da je za nastanak, uspon i pad socijalizma kriv Lenjin!* Zato što je u Rusiji buržoasku revoluciju proglasio *s o c i j a l i s t i č k o m*. Nasuprot Marxovu stavu da će do socijalizma doći najprije u razvijenim zemljama Zapada, da bi to trebala biti paneuropska revolucija, Lenjin je postupio drugačije pa je u najnerazvijenijoj europskoj zemlji uspostavio "socijalizam" i tako mnogim narodima za dugi niz godina nanio neizmjerne patnje. Naime, Rusija nije bila ekonomski razvijena da prijede niti u najnižu fazu kapitalizma, a Uljanov ju je "uveo" u socijalizam.

Problem nerazvijenosti i nepodesnosti Rusije za ulazak u socijalizam uočio je i sam Lenjin, pa je vrlo brzo nakon uspostavljanja sovjeta i sovjetske vlasti (ruski: sovjat = savjet) uvidio da socijalizam u takvoj nerazvijenoj zemlji ne može otpočeti *samoupravljanjem*, pa ga je brzo napustio, uvevši centralizam i NEP (novu ekonomsku politiku).

Hipotetički možemo razmišljati što bi bilo da Lenjin nije prerano umro (u 54. godini života). Možda tada ne bi bilo Staljina i staljinizma, a socijalizam ne bi postao neman. Ali bilo bi boljševizma! Dakle, Lenjin nije poštiavao ekonomske zakonitosti na kojima inzistira marksizam.

No, da bismo mogli analizirati i opovrći praksu, nužno se upoznati s teorijom i uočiti njene nedostatke, što u ovoj knjizi i činimo.

2. Demografski i pozitivistički problem

Marx je vjerovao u svemoć znanosti. Nasuprot Malthusovoj *teoriji* o prenapučenosti, on je suprostavljao znanost, tvrdeći da će znanost *pre* dovesti toliko da će se moći nahraniti stanovništvo koje se povećava *ma* Malthusu, geometrijskom progresijom. Engelsa su čak staljinisti *ivili* da je bio pozitivist, da je vjerovao u svemoć znanosti. *ne*, mnogoljudnost i nekontroliran demografski rast uzrokuju *ekonom*, a onda i sve druge probleme.

Međutim, svi su klasici marksizma, pa tako i Lenjin, *zanemali* činjenicu da nije svejedno što se uzima za *polaznu osnovicu* – se uzima razvijena ili nerazvijena ekonomska osnovica. Naime, *pr* se moglo tvrditi da se u nerazvijenim, a to znači i socijalističkim *zema* standard razvijao jedva aritmetičkom progresijom, koja je *po*ga imala svoje zastoje i padove. Kapitalizam i njegova privreda *pc* su nedostižni uzor i cilj narodima "real-socijalizma", jer se pokazalo se od ideologije i *bolje budućnosti* ne živi.

Kapitalizam je svoju stvarnu nadmoć znao kapitalizirati. *ne*, postoje brojni faktori koji su pridonijeli brzom razvitku *kapina*. Spomenimo neke: razvijena materijalna osnova, relativan *mir*(D), eksploatiranje nerazvijenog svijeta (kolonije), velika tržišta, *finai* i sav drugi kapital, proizvodnja golemih vojnih efekta, hladni *tj*. *prisila* da se i u socijalističkim zemljama troši novac na naoružanje *ne* na standard i ekonomski razvoj.

3. Iluzija o dominaciji kolektivnog nad individualnim

U društvenim procesima posebno je znakovit subjektivaror: *individualizam nasuprot kolektivizmu*. Naime, individualizam *selji* na biološkim elementima čovjeka: na egoizmu, na nagonu za *odm*, na nagonu za održanjem vrste itd., a kolektivizam na *samoodric*na svijesti o boljoj budućnosti, na svijesti da su svi ljudi jednaki, na *snaj* pravdi, na tome da je privatno vlasništvo grijeh protiv *či* i čovječanstva, a nadasve na represiji kolektiva i partije. To *do* do *uprosječenosti*, do nemotiviranosti i do propasti – materijalne i *me*

Ilustrativan dokaz tome bio je *»samoupravni sistem«* kod nas *ne*, *»samoupravljači«* (a još više rukovodioci) bili su na tzv. "drim sredstvima" *privatno* zainteresirani – dakle, individualisti, koji *stili* takav sustav.

Proizlazi da kolektivizam može postojati samo na niskom *ju* razvoju nekog društva (Kina, Cuba . . .) kad još svaka jedinka *viditu* koristi od takvog načina življenja, a kad uvidi vlastitu štetu, *oi* se

nastojati osloboditi kolektivnih spona i djelovat će u svom individualističkom interesu. Ako mora ostati u kolektivu, loše će raditi, potkradat će ga i nastojat će na sve načine da ga iskoristi za sebe. Portir će iz ciglane odnositi cigle u torbi, a direktor u hladnjačama.

Dakle, *kolektivism* i *altruizam* nisu u prirodi čovjeka.

Proizlazi da bi komunizam mogao postojati samo na niskom stupnju razvoja društva ili, možda, na visokom, do čega opet cijeli svijet nikad neće doći, zbog ograničenih resursa i neograničene populacije. Na niskom stupnju razvoja društva spašava ljude od gladi i propasti, a na visokom bi svi imali "prema potrebama", što je opet *utopija*. Naime, ako čovjek određuje granice svojih »potreba« tada se nikad ne može doći do visoko postavljenih granica, pa potrebe nikad neće biti zadovoljene, a ljudi će biti nezadovoljni. Ako granice potreba određuje netko drugi, onda čovjek neće biti slobodan i neće zadovoljiti svoje želje.

4. Problem ljudske prirode

Misljoci su od davnina raspravljali o *ljudskoj prirodi*. Postavljen je problem je li čovjek po prirodi *dobar ili zao*. Jedni su dokazivali da je čovjek zao (Hobbes), a drugi (Rousseau) da je čovjek po prirodi dobar, ali ga kvari civilizacija.

Mi bismo rekli da su i jedni i drugi imali pravo. Čovjek je zbog svojeg životinjskog porijekla pun nagonskih porinuća, agresivan i zao. Ali kad zadovolji svoje primitivne potrebe, on je dobar.

Međutim, civilizacija te njegove »potrebe« multiplicira. Potrošačko društvo stvara potrošački mentalitet pa te umjetne potrebe dovode čovjeka u primitivno stanje.

Čovjek mora postati komformista. On mora poštovati moralne i pravne norme društva u kojem živi. Takvo ponašanje nije u njegovoj prirodi i on postaje licemjer. Postaje dvoličan, premazan svim mastima, dakle, pokvaren i zao kako bi svoje primitivne porive prikriveno zadovoljio, bilo da ih sublimira ili kristalizira (Freud) ili da ih neprikriveno zadovoljava.

Iz toga slijedi da se svi društveni sistemi, koji se temelje na tome da je čovjek po prirodi dobar, ne mogu održati, ako se i uspostave. Oni su najobičnija *u t o p i j a*.

To nam može poslužiti i kao argument da je socijalizam morao propasti, a komunizam se nikad i neće uspostaviti, jer su to protuprirodni sustavi koji su neodrživi.

5. Društvo bez morala

Socijalističko društvo je u stvari *ateističko*, a to znači da tradicija moralne norme u tom društvu ne vrijede. Onaj dio moralnih normi se temelji na religiji, zanemaren je ili je odbačen. Nekakve nove hrišćanske norme nisu saživjele pa je na području moralnih normi i sada dominantan voluntarizam, a to znači da je sve moglo biti dopušteno i zabranjeno, jer "narod stvara moral".

U svezi s tim marksizam inzistira na ukidanju i "odumir" zakonskih sankcija jer su zakoni proizvod vladajuće klase koja je pokornosti potlačenu klasu. Zakonske sankcije svedene su samo na one koje kažnjavaju političke "delikte", a kriminal, krađe, krvne delikate malo se ili nimalo kažnjavalo. Tako su se npr. brojna plaćena ubila obavljala kamionima na cesti i tako ostajala nekažnjena.

Socijalistička društva, posebno samoupravna, dokidala su zakone i uvela društvene dogovore i samoupravne sporazume i drugu samoupravnu regulativu koju nitko nije poštivao, jer za nepoštivanje njihovih odredbi nitko nije bio odgovoran.

Moglo se kupovati na narudžbenicu, iako nitko nije imao no nikakvih sankcija za neplaćanje nije bilo.

Radnički savjeti donosili su nemoralne odluke u korist direktora "Radni ljudi" uočavali su sve malverzacije, ali ništa nisu mogli sami početi potkradati poduzeća, malo su radili na radnom mjestu i izostajali su s posla, jer ih nitko nije mogao otpustiti, i radili su za bilo u polju ili u tzv. "sivoj ekonomiji".

Dakle, takvo se društvo nije moglo održati. Socijalizam je poslije kasnije morao doživjeti kolaps.

6. Država blagostanja nije socijalistička država

Socijalizam nudi *sigurnost* svim članovima društva, ali to se "niskim životnim standardom. Kapitalizam nudi blagostanje sposobnost. Došlo se do statusofrenije – borbe za status, tj. položaj i ugled.

Zahvaljujući visokom standardu, kapitalizam je postao poželjan socijalističkom bloku. Ni "željezna zavjesa" ni Berlinski zid nisu mogli biti prepreka da se otkrije kako se živi na Zapadu. Naime, prolazile su godine i "bolja budućnost" u socijalizmu nije dolazila. Revolucionarni zahtjevi splasnuli, revolucionarne generacije su ostarjele, a mladi su željeli živjeti. Socijalistička uravnilovka to im nije mogla pružiti i umjesto standarda rastao, on se neprestano smanjivao. Rusija je od europske postala uvoznik žita iz SAD. Ljudi su sa čežnjom gledali na kolonijalnu robu, na zapadnu modu, na slobode o kojima se nije smjelo govoriti. I umjesto da postane obećani Eldorado, socijalizam je postao tamnica naroda iz koje je svatko želio pobjeći.

7. "Odumiranje" države i prava – utopija

Marksistička teorija o odumiranju države i prava može nam poslužiti kao čvrst dokaz socijal-utopizma. Već smo rekli da se nije uspio stvoriti "socijalistički" moral i da je umjesto moralnih normi dominirao moralni voluntarizam, tj. svatko je imao svoj "moral", a marksizam uči da u socijalizmu treba da odumiru država i pravo i da pravne sankcije trebaju biti zamijenjene moralnim.

Ako povrh toga prihvatimo postavku da je čovjek po prirodi egoista i da je "zao", onda ljudsko društvo ne može egzistirati bez normi i sankcija. Dakle, bez državnih represivnih mjera nema sustava. Nema društva bez zakona, kazni, nagrada, jer i religijska stega je svojevrsna represija na svijest čovjeka.

Dakle, nastojeći na odumiranju države i prava socijalizam je uništio i sebe. To je posebno bilo evidentno u tzv. "samoupravnom socijalizmu". Naime, demokracija nije anarhija, pa ni socijalistička posredna ili neposredna demokracija ne može postojati bez reda, normi i zakona, a nadalje – ne može postojati bez sankcija.

8. Teorija o odumiranju nacija – utopija

Slijedeći utopistički koncept marksizma i socijalizma je koncept o odumiranju nacija. Komunistički bi trebao biti sustav ne samo bez države i prava nego i bez nacija. Stoga je u SSSR-u od blizu dvije stotine etničkih skupina u "realnom socijalizmu" bilo asimilirano više od pola, a počelo se "raditi" na tome da se stvori jedna "socijalistička nacija".

Manje nacionalne skupine bile su asimilirane, a "buntovne" su prozivane kao nacionalističke, pa se svaki izraz nacionalne pripadnosti oštro kažnjavao. Tzv. marksistički internacionalizam se pretvorio u jaku represiju, jer se davao primat klasnom nad nacionalnim.

Zaboravilo se da je čovjek društveno biće (Aristotel), a to znači da čovjek živi u grupi i ne može bez grupe. Posebno je to znakovito u vrijeme nesigurnosti za izoliranog pojedinca i u vrijeme dinamičnih promjena.

Marksizam uči da praksa provjerava teoriju. Suvremena zbivanja opovrgla su teoriju o odumiranju nacija.

9. Teorija odumiranja religije

Marksizam zastupa filozofski materijalizam, pa je prema tome – ateizam. Poznato je Marxovo stanovište koje je "posudio" od Hessa, da je religija "opijum za narod" i da će religija u socijalizmu odumrijeti, a u

5. Društvo bez morala

Socijalističko društvo je u stvari *ateističko*, a to znači da tradicionalne moralne norme u tom društvu ne vrijede. Onaj dio moralnih normi, koji se temelji na religiji, zanemaren je ili je odbačen. Nekakve nove humanističke norme nisu saživjele pa je na području moralnih normi i sankcija dominantan voluntarizam, a to znači da je sve moglo biti dopušteno i zabranjeno, jer "narod stvara moral".

U svezi s tim marksizam inzistira na ukidanju i "odumirajućih" zakonskih sankcija jer su zakoni proizvod vladajuće klase koja drži pokornosti potlačenu klasu. Zakonske sankcije svedene su samo na one koje kažnjavaju političke "delikte", a kriminal, krađe, krvne delikte malo se ili nimalo kažnjavalo. Tako su se npr. brojna plaćena ubojstva obavljala kamionima na cesti i tako ostajala nekažnjena.

Socijalistička društva, posebno samoupravna, dokidala su zakone i uvela društvene dogovore i samoupravne sporazume i drugu samoupravnu regulativu koju nitko nije poštivao, jer za nepoštivanje njihovih odredbi nitko nije bio odgovoran.

Moglo se kupovati na narudžbenicu, iako nitko nije imao novca, i nikakvih sankcija za neplaćanje nije bilo.

Radnički savjeti donosili su nemoralne odluke u korist direktora. "Radni ljudi" uočavali su sve malverzacije, ali ništa nisu mogli napraviti sami počeli potkradati poduzeća, malo su radili na radnom mjestu, izostajali su s posla, jer ih nitko nije mogao otpustiti, i radili su za sebe bilo u polju ili u tzv. "svoj ekonomiji".

Dakle, takvo se društvo nije moglo održati. Socijalizam je pri tome kasnije morao doživjeti kolaps.

6. Država blagostanja nije socijalistička država

Socijalizam nudi *sigurnost* svim članovima društva, ali to se postiže niskim životnim standardom. Kapitalizam nudi blagostanje sposobnima. Došlo se do statusofrenije – borbe za status, tj. položaj i ugled.

Zahvaljujući visokom standardu, kapitalizam je postao poželjniji od socijalističkom bloku. Ni "željezna zavjesa" ni Berlinski zid nisu mogli biti prepreka da se otkrije kako se živi na Zapadu. Naime, prolazile su godine i "bolja budućnost" u socijalizmu nije dolazila. Revolucionarni zametak splasnulo, revolucionarne generacije su ostarjele, a mladi su željeli živjeti kao na Zapadu. Socijalistička uravnilovka to im nije mogla pružiti i umjesto standarda standard rastao, on se neprestano smanjivao. Rusija je od europske zemlje postala uvoznik žita iz SAD. Ljudi su sa čežnjom gledali na američku kolonijalnu robu, na zapadnu modu, na slobode o kojima se nije smjelo govoriti. I umjesto da postane obećani Eldorado, socijalizam je postao tamnica naroda iz koje je svatko želio pobjeći.

7. "Odumiranje" države i prava – utopija

Marksistička teorija o odumiranju države i prava može nam poslužiti kao čvrst dokaz socijal-utopizma. Već smo rekli da se nije uspio stvoriti "socijalistički" moral i da je umjesto moralnih normi dominirao moralni voluntarizam, tj. svatko je imao svoj "moral", a marksizam uči da u socijalizmu treba da odumiru država i pravo i da pravne sankcije trebaju biti zamijenjene moralnim.

Ako povrh toga prihvatimo postavku da je čovjek po prirodi egoista i da je "zao", onda ljudsko društvo ne može egzistirati bez normi i sankcija. Dakle, bez državnih represivnih mjera nema sustava. Nema društva bez zakona, kazni, nagrada, jer i religijska stega je svojevrсна represija na svijest čovjeka.

Dakle, nastojeći na odumiranju države i prava socijalizam je uništio i sebe. To je posebno bilo evidentno u tzv. "samoupravnom socijalizmu". Naime, demokracija nije anarhija, pa ni socijalistička posredna ili neposredna demokracija ne može postojati bez reda, normi i zakona, a nadasve – ne može postojati bez sankcija.

8. Teorija o odumiranju nacija – utopija

Slijedeći utopistički koncept marksizma i socijalizma je koncept o odumiranju nacija. Komunistam bi trebao biti sustav ne samo bez države i prava nego i bez nacija. Stoga je u SSSR-u od blizu dvije stotine etničkih skupina u "realnom socijalizmu" bilo asimilirano više od pola, a počelo se "raditi" na tome da se stvori jedna socijalistička nacija.

Manje nacionalne skupine bile su asimilirane, a "buntovne" su prozivane kao nacionalističke, pa se svaki izraz nacionalne pripadnosti oštro kažnjavao. Tzv. marksistički internacionalizam se pretvorio u jaku represiju, jer se davao primat klasnom nad nacionalnim.

Zaboravilo se da je čovjek društveno biće (Aristotel), a to znači da čovjek živi u grupi i ne može bez grupe. Posebno je to znakovito u vrijeme nesigurnosti za izoliranog pojedinca i u vrijeme dinamičnih promjena.

Marksizam uči da praksa provjerava teoriju. Suvremena zbivanja opovrgla su teoriju o odumiranju nacija.

9. Teorija odumiranja religije

Marksizam zastupa filozofski materijalizam, pa je prema tome – ateizam. Poznato je Marxovo stanovište koje je "posudio" od Hessa, da je religija "opijum za narod" i da će religija u socijalizmu odumrijeti, a u

komunizmu kao višoj fazi, neće ni postojati. I ovdje je praksa čla teoriju. Iako religija u socijalizmu nije bila posve zabranjena, (u Albaniji), nakon sloma socijalizma religioznost buja. Moderno ne, vrijeme naglih promjena i rata, stvara nesigurnost kod čovjeka pa aži oslonac u vjeri. Mnogi teoretičari smatraju da je vjera imanentna ču, pa svaki čovjek u nešto vjeruje.

A i sami klasici marksizma Marx i Engels sa svojim obiteljima ili su crkvene svetkovine. To je posebno vidljivo iz Engelsovih pisarđje stoje podaci da je Engels poslao Marxu pošiljku vina za Božić ili U:

Očito da su socijalistički praktičari bili "iznad popa pop"!

10. Iluzija o uništenju obitelji

To je jedna od najvećih marksističkih iluzija. Brak je biološko-psihološko-ekonomska institucija i nemoguće ga je svesti samo nnu komponentu.

Već smo konstatirali da je čovjek društveno biće pa ne možetei kao vuk samotnjak. Obitelj je najmanja društvena grupa u kojoj eni članovi osjećaju sigurnima. Dakle, nije u prirodi čovjeka da ne u braku i da nema obitelj, koju mnogi sociolozi definiraju kao "onu ćeliju društva".

Socijalističke priče o zajednici žena i o uništenju institucijeka mogle su samo negativno djelovati i biti destabilizacijski faktor socijia.

11. Teorija revolucije

Ova teorija također je opovrgnuta. Naime, već je podavno "lo" r e v o l u c i o n a r n i s u b j e k t. Radnička klasa je prešla unje slojeve društva u kapitalističkim zemljama. Povećio joj se životni sard i sama se slojno diferencirala i stratificirala.

Ako čovjek dobro živi, nije mu na pameti revolucija u kojoj se i gubi privatno vlasništvo. U zapadnom svijetu broj pripadnika rške klase smanjio se na 15 posto od svih ukupno zaposlenih. "Plave ovrce" zamjenjuju "bijeli ovratnici", roboti, procesori i razni drugi stro uz kompjutorsku podršku. U SAD ima manje farmera nego znanska (5%).

12. Staljinizam

To je jedan od glavnih uzroka propasti socijalizma, jer je matam oduzeo jedinu vrijednu komponentu – humanizam. Staljinizam joj-

nim nedostacima i manama marksizma pridonio na praktičnom planu da se socijalizam kompromitira i propadne.

Staljinizam i boljševizam su marksističku teoriju propustili kroz svoje sito i od njega su načinili represivni sustav.

Stav staljinizma protiv Engelsa kao socijal-demokrate opće je poznat. Engels se, naime, nije zalagao za revolucionarni prelazak u socijalizam, što ova knjiga dokazuje, a Lenjinu, Staljinu i mnogim drugima se to nije dopadalo.

Nismo u mogućnosti da ovje izložimo što je staljinizam načinio od marksizma, dovoljno je da kažemo da je praksa bila vrlo daleko od teorije marksizma. Uopće, politika socijalizma zloupotrijebila je marksističku teoriju. Time ne želim reći da je ta teorija prihvatljiva, jer je ona, kao što smo dokazali, djelomično utopistička, a djelomično zastarjela. Ali staljinizam je dogmatski kidao citate iz djela klasika marksizma i podešavao ih prema potrebi kako bi mu poslužili kao potvrda njegovoj praksi.

Staljinizam je zanemario bit marksizma kao h u m a n i z m a.

13. U l o g a l i č n o s t i

Jedan od vrlo poznatih marksističkih stavova bio je da narod stvara povijest, a velike ličnosti samo daju svoj pečat. Dakle, vođa je samo izraz općeg mišljenja. Pisalo se da nije bilo Napoleona, javio bi se neki drugi osvajač, jer to je tada bila želja francuskog društva.

Međutim, teško je objasniti da su svi narodi u bivšem SSSR-u bili za "čistke", pogrome, osvajanja i boljševizam Staljinovog tipa.

Povijest od najstarijih vremena do danas daje obilje dokaza da je uloga vladara, vojskovođe ili političara mnogo veća nego što marksizam uči. Dakle, povijest stvaraju pojedinci i društvena elita. To je tako u totalitarnim društvima, ali i u demokratskim društvima.

14. O s l o b o d e n j e r a d a

Staljinizam i boljševizam bili su kruta stvarnost koja nije mogla poslužiti ljudima ni kao nada u bolje sutra. Staljinizam je oduzeo marksizmu i tu nadu. Jedan od argumenata toj tvrdnji je i netočno tumačenje marksističkog pojma *oslobodenje rada*.

Naime, marksistička vizija bila je, kao kod svih socijalista utopista, skraćenje radnog vremena, rad iz zadovoljstva uz visok životni standard. Međutim staljinizam je uporno tumačio tu sintagmu tako da se radi o "oslobodenju radničke klase". Međutim, Marx je mislio na oslobodenje čovjeka od teškog prisilnog rada.

Staljinizam je, dakle, radniku oduzeo nadu da će morat komunizmu manje raditi da bi bolje živio, što je štetilo "ugled socijalizma i išlo u prilog njegovom slomu.

Z a k l j u č i m o

Socijalizam je propao jer nije imao čvrstu teorijsku osnovu za 21. stoljeće. Nerazvijeni socijalizam nije se mogao uspješno suprotstaviti razvijenom kapitalizmu, jer nije iz marksističke teorije izvelo ono najbolje – humanizam – nego represiju i neizvjesnu budućnost.

Naime, socijalizam je proizvod staljinizma i boljševizma utemeljen na represiji i totalitarizmu pa se kao takav nije mogao održati. Povrh toga socijalizam je zanemario tradicionalizam, vjerujući da se čovjek može transformirati preko noći.

Zaboravilo se da je čovjek "homo rationalis", a ne samo "čovjek prakse" ili "životinja koja pravi oruda".

Socijalizam je čovjeku oduzeo neke tradicionalne vrednote i ideje koje nije mu ponudio ništa - čak ni to da će manje raditi.

Budući da smo marksizam dobivali u lenjinističko-staljinističkoj obradi, naredna poglavlja pokazat će argumentirano na primjeru Engela koliko je bilo mnogo nesuglasica oko marksizma, lenjinizma i staljinizma i gdje su uzroci propasti marksizma i socijalizma.

Proizlazi da je marksizam utopizam koji je Marx zacrtao, Engeli razvio, a Lenjin i Staljin su ga iskoristili za svoje potrebe i - uništiti dokazavši da je neprovediv u praksi.

Naše je mišljenje da je marksizam stvorio Engels, a ne Marx, koji je služio kao mit, a kompromitirao ga je u teoriji i praksi staljinizam jugoslavensko samoupravljanje.